

Çocukların Sosyal Duygusal Olgunlukları ile Yaratıcılıklarının İncelenmesi¹

Güneş SALI²

Özet

Anasınıfı ve bağımsız anaokuluna devam eden çocukların sosyal duygusal olgunlukları ile yaratıcılıklarının incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma, 90 kız 104 erkek olmak üzere toplam 194 anaokulu çocuğu ile yürütülmüştür. Verilerin analizinde çift faktörlü varyans analizi (ANOVA) ve Pearson Korelasyon Katsayısı önemlilik testi yapılmıştır. Araştırma sonucunda çocukların cinsiyetinin yaratıcılığın erken kapamaya direnç alt boyutunda bağımsız anaokuluna devam eden çocuklar lehine ($p<0,05$) çocukların yaratıcılık puanında anlamlı fark yarattığı, benzer şekilde çocukların cinsiyetinin sosyal duygusal olgunluk ölçeğinin oyun ve boş zaman alt boyutunda bağımsız anaokuluna devam eden çocuklar lehine ($p<0,05$) çocukların sosyal duygusal olgunluk puanında anlamlı fark yarattığı tespit edilmiştir. Yapılan Korelasyon analizi sonucunda, yaratıcılığın akıcılık alt boyutu ile sosyal duygusal olgunluk ölçeğinin tüm alt boyut puanları arasında toplam sosyal duygusal olgunluk puanı ($r=-,204$; $p<0,05$) arasında olumlu fakat düşük düzeyde bir ilişki belirlenmiştir. Yaratıcılığın zenginleştirme alt boyut puanı ve toplam yaratıcılık puanı ile sosyal duygusal olgunluk ölçeğinin kişilerarası ilişkiler ($r=-,168$; $p<0,05$) ve oyun ve boş zaman alt boyut puanları ($r=-,196$; $p<0,05$) ve toplam sosyal duygusal olgunluk puanı ($r=-,157$; $p<0,05$) arasında olumlu fakat düşük düzeyde bir ilişki olduğu gözlemlenmiştir ($p<0,05$).

Anahtar kelimeler

Çocuk, sosyal olgunluk, duygusal olgunluk, yaratıcılık.

Survey on Social-Emotional Maturity and Creativity of Children

Abstract

Relational screening model was used in this survey covering social-emotional maturity and creativity of children attending to kindergarten classes and independent nursery schools. Research population was comprised of 194 preschool students, including 90 girls and 104 boys. Two-factor variance analysis (ANOVA) and Pearson Correlation Coefficient significance test were used for data analysis. Results suggested that children's gender created significant difference in creativity score ($p<0.05$) for students of independent nursery schools in resistance to premature closure subscale of creativity, and similarly, in social emotional maturity score ($p<0.05$) for students of independent nursery schools in play and leisure time subdomain of social emotional maturity scale. Correlation analysis revealed a positive, but low-level relationship between fluency subscale score of creativity and scores for all the subdomains of social-emotional maturity scale ($r=-,204$; $p<0.05$). It was found that there was a positive but low-level relationship ($p<0.05$) between elaboration subscale score of creativity and total creativity score and scores of interpersonal relations ($r=-,168$; $p<0.05$), play and leisure time ($r=-,196$; $p<0.05$) subdomains of social-emotional maturity scale and total social-emotional maturity score ($r=-,157$; $p<0.05$).

Keywords

Child, social maturity, emotional maturity, creativity.

¹ Bu çalışma, 2-5 Eylül 2015 tarihleri arasında düzenlenen 4. Uluslararası Okul Öncesi Eğitimi Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

²Yrd. Doç. Dr., Bozok Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, 66200, Yozgat e-posta: gunes.sali@gmail.com, gunes.sali@bozok.edu.tr

Giriş

Sosyal bağların kurulmasında temel rolü üstlenen duygular, bireyin kendisini ifade edebilmesinin en kolay yoludur. Bu nedenle *sosyal duygusal* kavramının bir bütün olarak ele alınmaktadır (San-Bayhan ve Artan, 2004). Duygu, belli bir nesne, olay ya da kişilerin, bireyin iç dünyasında uyandırdığı izlenimler olarak tanımlanabilir (Güngör, 2002). Duygularının farkında olan çocuk kendini daha iyi tanır ve ifade edebilir. Çocuğun duygularını anlamak ve ona uygun tepkiler vermek çocuğun kişiliğinin oluşmasında etkili olmaktadır. Böylece, çocuk topluma daha kolay uyum sağlayabilmektedir. Topluma uyum sağlama, sosyal gelişimin ön koşullarından bir tanesidir (Ceylan, 2009). Sosyal gelişim, bireyin doğduğu andan itibaren içinde bulunduğu sosyal çevrenin, kültürün değerlerine ve davranışlarına uyum sağlama süreci olarak tanımlanmaktadır. Erken çocukluk döneminde sosyal gelişimde engellerle karşılaşmış olan çocuk daha sonraki yıllarda sosyal ve duygusal problemler yaşayabilmektedir. Çocuğun sosyal yönden iyi gelişmesi ise, onun yetişkinlikteki sosyal yaşantısını da etkilemektedir. Bu nedenle, erken çocukluk döneminde, çocukların sosyal yönden gelişmelerine olanak sağlayan uygun bir ortam sağlamak oldukça önemlidir (Çağdaş ve Seçer-Şahin, 2002; Elias ve diğerleri, 1997; Wortham, 1998). Bunun yanı sıra çocuğun uyumunu kolaylaştıran kimi yeteneklerinin de geliştirilmesi önemli olmaktadır.

Yaratıcılık, uyum sağlama becerisinde önemli bir özellik olarak görülmekte ve kişilerarası problemleri çözmeye bireylerin yeni yolları keşfetmelerini kolaylaştırdığı ifade edilmektedir (Butcher ve Niec, 2005; Köksal-Akyol, 2011; Oğuzkan, Demiral ve Tür, 1999; San, 1985). Toplumun ve insanlığın gelişiminde önemli bir yer tutan yaratıcılık, her bireyde var olan ve yaşamın her döneminde bulunabilen bir yetenektir. Yaratıcılık; günlük yaşamdan sanata ve bilimsel çalışmalara kadar uzanan geniş bir alanı içeren süreçler bütünüdür. Bir tutum ve davranış biçimidir. Var olandan yeni, farklı bir şeyler çıkarabilme, yakın ve uzak çevreyi görebilme, yoğun bir farkındalık ve bir bilinç artıdır (Argun, 2004; Aslan, 2000; May, 1991; San, 1981, 1985). Yaratıcılık; sorunlara, yetersizliklere, bilgi eksikliğine mevcut olmayan elemanlara, uyumsuzluklara karşı duyarlı olabilmeye, güçlükleri belirleyebilme, çözümler arama, tahminler yapma ve eksikliklerle ilgili olarak varsayımlar kurabilme, varsayımları değiştirebilme, çözüm yollarından birini seçme ve deneme, yeniden deneme, sonra da sonuçları ortaya koyabilmedir (Aslan, 2001a).

Yaratıcı bireyler, meraklıdır, kendilerine güvenir, karmaşık ve zor görevlerden hoşlanırlar. Problemlere pratik çözümler bulabilirler, esnek ve bağımsız düşünebilirler, daha kolay empati kurabilirler. Yeniliklere daha açık, hayal gücü zengin ve yüksek enerjilidirler (Aslan, 2007; Black, 2003; Yıldız, Özkal ve Çetingöz, 2003). Yaratıcı bireyler kolay empati kurabilmeleri ve pratik problem çözme becerileri sayesinde iletişim kurma ve sürdürmede, uyum sağlamada daha başarılı olabilirler. Yaratıcı öğretmen, çocuklara daha empatik yaklaşabilir, dolayısıyla daha sağlıklı iletişim kurabilir, daha esnek ve daha toleranslı olabilir. Böylesi bir yaklaşım çocukların yaratıcılıklarını destekleyerek sosyal duygusal uyumu kolaylaştırabilir, aynı zamanda çocuklar için iyi bir model teşkil edebilir.

Okul öncesi eğitim, çocukların tüm gelişim alanlarında gizil güçlerini ortaya çıkarabilir. Yaratıcılık bu gelişim alanları içinde önemli bir yere sahiptir. Yaratıcılığın değerlendirilmesi ve verimin yükseltilmesinde okul öncesi eğitim etkili rol oynar (Argun, 2004). Uyum sağlama, sosyal etkileşim, duygusal ifadeleri anlama, kişilerarası ilişkiler gibi çocuklukta kazanılan sosyal beceriler ve bunlara kaynaklık eden yaratıcılık yaşamın çeşitli alanlarında başarı sağlama için önemli bir temel oluşturmaktadır. Çocukluk döneminde kurulan sosyal beceriler, bireyin yetişkinlik dönemindeki uyumunun belirleyicilerinden biridir. Bu nedenle, gelişimin ve öğrenmenin çok hızlı olduğu erken çocukluk döneminde sosyal ve duygusal gelişimlerinin ve yaratıcılıklarının desteklenmesi, çocukların hem sosyal hem de akademik yaşamlarında başarılı bireyler olmalarını sağlayacaktır (Ceylan, 2009). Bu bağlamda erken çocukluk döneminde çocuğun yaratıcılığının belirlenmesi ve desteklenmesi sosyal ve duygusal gelişimlerinin desteklenmesi açısından önemli görülmektedir.

Literatürde anaokuluna giden çocukların zekâ ve yaratıcılık seviyeleri arasındaki ilişkinin (Ömeroğlu, 1986), beşinci sınıf öğrencilerinin yaratıcı düşünme yetenekleri ile benlik kavramları arasındaki ilişkinin (Süzen, 1987), 7-11 yaş çocuklarının yaratıcılık ile psiko-sosyal gelişmeleri arasındaki ilişkinin (Eratay, 1993), deneysel yaratıcılık programının 4-5 yaş çocuklarının sosyal ve bilişsel gelişimlerine etkilerinin (Yıldız, 2000) erken çocukluk döneminde sosyal becerilerin gelişiminde anne-babaların rolünün (Kamaraj, 2007) ve öğretmenlerin rolünün (Kamaraj, 2008), beş yaş çocuklarının sosyal duygusal davranışlarına yaratıcı drama eğitiminin etkisinin (Ceylan 2009), incelendiği çalışmalar yer almaktadır. Bir başka çalışmada üstün zekalı 9-13 yaş çocuklarının duygusal olgunlukları, zekaları ve yaratıcılıkları arasındaki ilişki incelenmiştir (Landau ve Kineret, 1998). Lee (2005) dört ve beş yaş anaokulu çocuklarının cinsiyet faktörlerini içeren yaratıcı düşünce ve yaratıcı kişilik üzerine yaptığı araştırma sonucunda cinsiyetin kızlar lehine yaratıcı düşünce üzerinde etkili olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Ancak okul öncesi dönemde sosyal duygusal olgunluk ile yaratıcılığın birlikte ele alındığı herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır.

Yaratıcılığın çocuğun sosyal duygusal olgunluğunu, buna bağlı olarak kişilik özelliklerini ve yaşamını önemli ölçüde etkilediği göz önüne alındığında okul öncesi dönemden itibaren sosyal duygusal olgunluğu ve yaratıcılığı geliştiren ortamların oluşturulmasının önemi ortaya çıkmaktadır. Okul öncesi dönemde olan çocukların sosyal duygusal olgunluklarını ve yaratıcılıklarını değerlendirmeye yönelik araştırmalar yapmanın, geliştirmeye yönelik önerilerde bulunmanın önemli olduğu düşünülmektedir. Bu nedenlerden dolayı, bu çalışmada okul öncesi eğitime devam eden çocukların sosyal duygusal olgunlukları ile yaratıcılıklarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Yapılan bu araştırmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Yöntem

Anasınıfı ve bağımsız anaokuluna devam eden çocukların sosyal duygusal olgunlukları ile yaratıcılıklarının incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada betimsel yöntemlerden biri olan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, geçmişte ya da şu anda var olan bir durumu var olduğu biçimiyle anlatmayı amaçlayan bir araştırma biçimidir. Tarama modelinde araştırmaya konu olan birey ya da nesne, kendi koşulları içinde var olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 1995).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2012-2013 eğitim öğretim yılında Yozgat İl merkezinde bulunan bağımsız anaokullarına ve ilkokullar ve ortaokullar bünyesinde bulunan anasınıflarına devam eden çocuklar oluşturmuştur. Araştırmanın örnekleme ise şu şekilde belirlenmiştir. Beş bağımsız anaokulundan ikisi, sekiz ortaokuldan üçü ve onbeş ilkokuldan yedisi tesadüfi yöntemle belirlenmiştir. Bağımsız anaokullarının beş yaş grubu sınıflarından tesadüfi yöntemle seçilen 110 çocuk ile anasınıflarından yine tesadüfi yöntemle seçilen 110 çocuk olmak üzere toplam 220 çocuk belirlenmiştir. Araştırma 220 çocuk üzerinden yürütülmüştür. Çeşitli nedenlerle (anne babanın ayrı olması, anne babadan birinin hayatta olmaması, bazı çocukların Torrance yaratıcılık testini tamamlamamış olmaları vb.) bazı veri toplama araçları (26) geçersiz sayılmış, analizler 194 veri toplama aracı kullanılarak yapılmıştır. Çocukların 60-71 ay arasında olmasına, normal gelişim göstermesine tam aile çocukları olmasına dikkat edilmiştir. Örneklemeye ait demografik bilgiler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Örneklemeye ait demografik bilgiler

<i>Değişkenler</i>		<i>Frekans</i>	<i>%</i>
<i>Okul Türü</i>	Bağımsız anaokulu	98	50,5
	İlkokul veya orta okul bünyesindeki anasınıfı	96	49,5
	Toplam	194	100,0

Çocukların Sosyal Duygusal Olgunlukları İle Yaratıcılıklarının İncelenmesi

Cinsiyet	Kız	90	46,4
	Erkek	104	53,6
	Toplam	194	100,0
Yaş	5 Yaş	194	100,0
	Toplam	194	100,0
Doğum Sırası	İlk çocuk	83	43,0
	Ortanca veya ortancalardan biri	32	15,9
	Son çocuk	79	41,1
	Toplam	194	100,0
Ailedeki Çocuk Sayısı	Tek çocuk	38	19,9
	2 çocuk	112	58,1
	3 ve daha fazla çocuk	44	22,0
	Toplam	194	100,0
Anne Öğrenim Düzeyi	İlkokul mezunu	32	17,1
	Ortaokul mezunu	24	13,4
	Lise mezunu	82	42,2
	Üniversite mezunu	56	28,3
	Toplam	194	100,0
Baba Öğrenim Düzeyi	İlkokul mezunu	13	6,7
	Ortaokul mezunu	13	6,7
	Lise mezunu	81	41,7
	Üniversite mezunu	87	44,9
	Toplam	194	100,0
Anne Yaşı	25 yaş ve altı	12	6,2
	26-30 yaş	56	28,9
	31-35 yaş	76	39,2
	36-40 yaş	41	21,1
	41-45 yaş	3	1,5
	46 yaş ve üzeri	6	3,1
	Toplam	194	100,0
Baba Yaşı	26-30 yaş	25	12,9
	31-35 yaş	78	40,2
	36-40 yaş	59	30,4
	41-45 yaş	21	10,8
	46 yaş ve üzeri	11	5,7
	Toplam	194	100,0

Tablo 1 incelendiğinde örneklem grubunun %50,5'inin bağımsız anaokuluna devam eden çocukların, %49,5'inin anasınıfına devam eden çocukların oluşturduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan çocukların %46,4'ü kız, %53,6'sı erkektir. Çocukların %43'ü ilk çocuk, %15,9'u ortanca çocuk, %41,1'i son çocuktur. Çocukların %19,9'unun ailesinde tek çocuk, %58,1'inin ailesinde 2 çocuk, %22'sinde 3 ve daha fazla çocuk bulunmaktadır. Araştırmaya katılan çocukların %42,2'sinin annesinin, %41,7'sinin babasının lise mezunu olduğu görülmektedir. Çocukların %39,2'sinin annesinin, %30,4'ünün babasının yaşı 31-35 yaş arasında yer almaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan Genel Bilgi Formu, Vineland Sosyal-Duygusal Erken Çocukluk Ölçeği (Vineland Social-Emotional Early Childhood Scales -SEEC) ve Torrance Yaratıcı Düşünce Ölçeği Şekil Form A kullanılmıştır.

Genel Bilgi Formu

Araştırmaya alınan çocuklar ve aileleri hakkında bilgi almak amacıyla araştırmacı tarafından genel bilgi formu hazırlanmıştır. Genel Bilgi Formu, iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, örnekleme dahil edilen çocukların cinsiyeti, kardeş sayısı, doğum sırası ve daha önce anaokuluna gitme durumlarıyla ilgili bilgiler sorulmuştur. İkinci bölümde ise, örnekleme dahil

edilen çocukların anne-babalarının öğrenim durumları, yaşları, ailenin gelir düzeyi vb. ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

Vineland Sosyal-Duygusal Erken Çocukluk Ölçeği (Vineland Social-Emotional Early Childhood Scales -SEEC)

Vineland sosyal-duygusal erken çocukluk ölçeği (VSDEÇÖ), 1998'de Sparrow, Balla and Cicchetti, tarafından, doğumdan 5 yaş 11 aya kadar olan çocukların sosyal-duygusal gelişimlerinin değerlendirilmesi amacıyla (Vineland SEEC ismiyle) geliştirilmiştir. Türkçeye uyarlama ve geçerlik-güvenirlik çalışması Ceylan ve Ömeroğlu (2009) tarafından yapılan ölçeğin, iç tutarlılık katsayıları; kişiler arası ilişkiler alt ölçeğinde sözel ilişki boyutunda 0,60, sosyal iletişim alt boyutunda 0,52, oyun ve boş zaman alt ölçeğinde 0,63 ve uyum sağlama alt ölçeğinde ise 0,82 olarak belirlenmiştir. Toplam ölçekte ise iç tutarlılık katsayısı, 0,87 olduğu belirlenmiştir. Buna göre, uyum sağlama becerisi alt ölçeğinin en yüksek iç tutarlılığa sahip olduğu gözlemlenmektedir. Diğer alt ölçeklerde madde sayısının azlığı dikkate alındığında ise, iç-tutarlılık katsayılarının biraz düşük çıkması beklendiği bir durum olarak yorumlanabilir. Ayrıca toplam ölçekte yine oldukça iyi bir iç tutarlılığın gözlemlendiği, ve bu bağlamda VSDEÇÖ'nin tek faktörlü bir yapıya da destek sağladığı ifade edilmiştir (Ceylan, 2009).

Test-tekrar test korelasyonuna bakıldığında ise; kişiler arası ilişkiler alt ölçeği sözel ilişki boyutunda 0,90, sosyal iletişim boyutunda 0,89, oyun ve boş zaman alt ölçeğinde 0,90 ve uyum sağlama becerisi alt ölçeğinde ise 0,97 olduğu belirlenmiştir. Buna göre, her bir alt ölçekte ve toplam ölçekte test-tekrar test korelasyonlarının oldukça yüksek olduğu ve söz konusu ölçekle ölçülen özelliğin son derece kararlı bir yapı oluşturduğu belirtilmiştir (Ceylan, 2009).

Vineland sosyal-duygusal erken çocukluk ölçeği (VSDEÇÖ), üç alt ölçekten oluşmaktadır:

1. Kişiler Arası İletişim Becerisi Alt Ölçeği (24 madde): Bu alt ölçekte Sözel İlişki ve Sosyal İletişim olmak üzere iki alt boyut yer almaktadır. *A. Sözel İlişki Boyutunda;* Sosyal İletişime Tepki Verme, İletişim Başlatma, Yardımlaşmaya Dayalı Etkileşimde Bulunma başlıkları altında sorular sıralanmaktadır. *B. Sosyal İletişim Boyutunda;* Arkadaşlık, Hediye Verme ve Gruplara Dahil Olma başlıkları altında sorular sıralanmaktadır.

2. Oyun ve Boş Zaman Alt Ölçeği (24 madde): Bu alt ölçekteki sorular Oyun Kurallarına Uyma, Oyun Oynama, Hobiler ve Tek Başına Arkadaşları İle Bir Yere Gitme başlıkları altında yer almaktadır.

3. Uyum Sağlama Becerisi Alt Ölçeğinde (34 madde): Bu alt ölçekteki sorular; Kurallara Uyma, Nazik Davranma, Sohbet Sırasında Nazik Davranma, Zaman Konusunda Sorumluluk Alma, Başkalarına Duyarlı Olma, Sır Tutma veya Güvenilir Olma, Sofradaki Nezaket Kurallarına Uyma, Dürtüleri Kontrol Etme, Özür Dileme ve Ödünç Alma ve Geri Verme başlıkları altında sıralanmaktadır.

Ölçekte toplam 82 madde yer almaktadır. Ölçek, çocuğun davranışlarını çok iyi bilen yetişkinlere sessiz ve rahat bir ortamda bireysel olarak uygulanmakta ve ortalama 15-25 dakika sürmektedir. Ölçekte puanlama, çocuğun etkinlikleri ne kadar sıklıkla yaptığına bağlı olarak yapılmaktadır. Ölçekte, "genellikle yapar" 2 puan, "bazen ya da kısmen yapar" 1 puan, "hiç yapmaz" 0 puan almaktadır. Çocuğun uygulama fırsatının olmaması ve davranış hakkında bilgi sahibi olunmaması durumunda ise 1 puan verilmektedir (Ceylan, 2009; Sparrow, Balla ve Cicchetti, 1998). Ölçeğin bu araştırma kapsamında tekrar güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Vineland sosyal-duygusal erken çocukluk ölçeği (VSDEÇÖ)'nin Kişilerarası İlişki alt boyut güvenilirlik katsayısı (Alpha) 0,806, oyun ve boş zaman alt boyut güvenilirlik katsayısı (Alpha) 0,811, uyum sağlama becerisi alt boyut güvenilirlik katsayısı (Alpha) 0,700, Toplam ölçek güvenilirlik katsayısının (Alpha) 0,671 olduğu belirlenmiştir. Vineland sosyal-duygusal erken çocukluk ölçeği (VSDEÇÖ) nin güvenilir bir veri toplama aracı olduğu söylenebilir.

Torrance Yaratıcı Düşünce Ölçeği Şekil Form A

Torrance tarafından 1966 yılında geliştirilen test, sözel ve şekilsel kısımdan oluşmaktadır. *Torrance Yaratıcı Düşünce Ölçeği* Sözel ve şekilsel testlerin A ve B formları bulunmaktadır. Torrance Yaratıcı Düşünce sözel ve şekilsel testlerinde yer alan alt testler, sorun çözme için gerekli çok sayıda, olabildiğince farklı alanda ve oldukça az rastlanan ve yaratıcı güç gerektiren düşünceleri ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Ölçeğin şekil formunda yaratıcılık; *Akıcılık, Orijinallik, Başlıkların Soyutluğu, Zenginleştirme ve Erken Kapanmaya Direnç* alt boyutlarında değerlendirilmektedir.

Ölçeğin şekil A formunda resim oluşturma, resim tamamlama ve paralel çizgiler olmak üzere üç alt test bulunmaktadır. *Resim Oluşturma*: Verilen geometrik şeklin tamamlanarak yeni bir şeklin oluşturulması ve bu yeni şekil ile ilgili bir hikâye oluşturulması ya da bir isim verilmesi istenmektedir. *Resim Tamamlama*: On adet yarım bırakılmış çizginin çocuk tarafından yeni bir şekil hâline getirilmesi ve isimlendirilmesi istenmektedir. *Paralel Çizgiler*: Aynı tür uyarana verilebilecek farklı yanıtların test edilmesi amaçlanmaktadır. Verilen otuz adet paralel çizgi ile yeni şekiller oluşturulması ve isimlendirilmesi istenmektedir.

Ölçeğin şekil B formunda da resim oluşturma, resim tamamlama ve daireler olmak üzere üç alt test bulunmaktadır. *Resim Oluşturma*: Verilen geometrik şeklin tamamlanarak yeni bir şeklin oluşturulması ve bu yeni şekil ile ilgili bir hikâye oluşturulması ya da bir isim verilmesi istenmektedir. *Resim Tamamlama*: On adet yarım bırakılmış çizginin çocuk tarafından yeni bir şekil hâline getirilmesi ve isimlendirilmesi istenmektedir. *Daireler*: Aynı tür uyarana verilebilecek farklı yanıtların test edilmesi amaçlanmaktadır. Verilen 42 adet daire ile yeni şekiller oluşturulması ve isimlendirilmesi istenmektedir.

Testin değerlendirilmesinde norm dayanaklı ölçüler ve kriter dayanaklı ölçüler olmak üzere iki ölçü dikkate alınmaktadır. Norm dayanaklı ölçüler; Akıcılık, Orijinallik, Başlıkların Soyutluğu, Zenginleştirme ve Erken Kapanmaya Direnç olmak üzere beş tanedir. Akıcılık puanı; resim tamamlama ve paralel çizgiler testinin, Orijinallik puanı; resim oluşturma, resim tamamlama ve paralel çizgiler testinin, Başlıkların Soyutluğu puanı; resim oluşturma ve resim tamamlama testinin, Zenginleştirme puanı, resim oluşturma, resim tamamlama ve paralel çizgiler testinin, Erken Kapanmaya Direnç puanı ise; resim tamamlama testinin değerlendirilmesi sonucu elde edilmektedir. Kriter dayanaklı ölçüler ise; on üç boyutta ele alınmaktadır. Bunlar *duygusal ifadeler, hikâye anlatma, hareket ya da faaliyet, başlıkların açıklayıcılığı, tamamlanmamış şekillerin birleştirilmesi, tamamlanmamış çizgilerin sentezi, alışılmadık görselleştirme, içsel görselleştirme, sınırları uzatma veya geçme, mizah, hayal gücü zenginliği, hayal gücü renkliliği ve fantezi boyutlarıdır*. Her üç test için (*Resim Oluşturma, Resim Tamamlama, Paralel Çizgiler veya Daireler*) puanlar duygusal ifadeler, hikâye anlatma, hareket ya da faaliyet, başlıkların açıklayıcılığı, tamamlanmamış şekillerin birleştirilmesi, tamamlanmamış çizgilerin sentezi, alışılmadık görselleştirme, içsel görselleştirme, sınırları uzatma veya geçme, mizah, hayal gücü zenginliği, hayal gücü renkliliği ve fantezi boyutlarında değerlendirilmektedir. Torrance Yaratıcı Düşünce Ölçeği Şekil Form A'nın (veya B) değerlendirilmesi sonucunda; Akıcılık, Orijinallik, Başlıkların Soyutluğu, Zenginleştirme ve Erken Kapanmaya Direnç boyutlarına ilişkin puanlar dışında, Yaratıcı Kuvvetler Listesi'ndeki kriterler dikkate alınarak Yaratıcı Kuvvetler Listesi'ne ait bir puan elde edilmektedir. Çocuğun beş boyuttan aldığı puanların ortalamasına Yaratıcı Kuvvetler Listesinde yer alan kriter dayanaklı ölçütlere ilişkin puanların toplamı ilave edilerek Toplam Yaratıcılık puanı hesaplanmaktadır (Aslan, 2001b).

1966 yılında Torrance tarafından geliştirilen Torrance Yaratıcı Düşünce Ölçeği Form A ve B'nin sözel ve şekilsel kısımları Aslan (2001b) tarafından Türkçeye uyarlanmış ve testin çevirisi, test maddelerinin Türkçeye adaptasyonu, Türkçeye çevirisinin geçerliliği ve güvenilirliği araştırılmıştır. İngilizce ve Türkçe test uygulamaları arasındaki korelasyon toplam şekilsel yaratıcılık için yüksek düzeyde anlamlı çıkmıştır ($r=0,59$). Elde edilen iç tutarlılık analizlerinde $r=0,38$ ile $r=0,89$ arasındadır. Okul öncesi grubunun en düşük puanı ise Cronbach alfa değeri olarak 0,50, en yüksek iç tutarlılık katsayısı 0,71 olarak belirlenmiştir. Geçerlik çalışmaları kapsamında ise iç

geçerlik ve dış geçerlilik çalışmaları yapılmıştır. Kriter geçerliği başlığı altında sıfat listesi, Wechsler Yetişkinler Formu ve Wonderlic Personel Testi (Genel Yetenek Testi) kullanılmış ve yapılan analizler sonucunda, testin tüm yaş grupları ve puan türleri için güvenilir olduğu görülmüştür. Ölçeğin bu araştırma kapsamında tekrar güvenilirlik çalışması yapılmıştır (Aslan 2001b). Torrance Yaratıcı Düşünce Ölçeği Şekil Form A'nın Akıcılık alt boyut güvenilirlik katsayısı (Alpha) 0,727 Orijinallik alt boyut güvenilirlik katsayısı (Alpha) 0,725, Başlıkların soyutluğu alt boyut güvenilirlik katsayısı (Alpha) 0,826, Zenginleştirme alt boyut güvenilirlik katsayısı (Alpha) 0,826, Erken kapanmaya direnç alt boyut güvenilirlik katsayısı (Alpha) 0,820, Toplam ölçek güvenilirlik katsayısının (Alpha) 0,677 olduğu belirlenmiştir. Torrance Yaratıcı Düşünce Ölçeği Şekil Form A'nın güvenilir bir veri toplama aracı olduğu söylenebilir (Aslan 2001b).

Akıcılık bir problem için birçok alternatif geliştirebilme (Rein ve Rein, 2000), çok sayıda fikir, düşünce ve çağrışım üretebilme, *Orijinallik (Özgünlük)* bir problem karşısında sıradan olmayan, farklı, benzersiz çözümler üretme yeteneği (Rein ve Rein, 2000), eşsiz, rastlanmayan, akıllı düşünceler yaratma ya da yeni özel çözümler getirme, yeni, alışılmamış ve az rastlanan fikirler üretme olarak tanımlanırken, *zenginleştirme* birinin fikrini hikâyesini veya çizimini geliştirme veya genişletme yeteneği (Rein ve Rein, 2000), verilen yalın bir uyarıyı ayrıntılı ve özenli bir biçimde işleyip geliştirme, ayrıntılara girebilme, yanıtlar ekleme anlamında kullanılmaktadır (Erlendsson, 1999; Öncü, 2003; Torrance ve Goff, 1989) *Başlıkların soyutluğu* süreçlerin, işlemlerin sentezinin ve organizasyonun yapılabilmesi ile ilgilidir. En üst seviyede söz konusu bilginin özünü yoklayabilmek, önemli olanın ne olduğunu bilmek önemlidir. Bu tip bir başlık resme bakan kişinin, resmi daha derinliğine ve zengin bir biçimde görebilmesini sağlamaktadır. *Erken kapamaya direnç* mümkün olan bilgiyi göz önünde tutmayıp erkenden (premature) sonuçlara sıçrama eğilimi yerine, orijinal fikirleri mümkün kılan zihinsel atlamayı yapmaya yetecek kadar kapamayı geciktirip, zihnini açık tutabilmek anlamında kullanılmaktadır (Torrance, Orlow, Ball, 1984, Akt.; Aslan 2001b).

İşlem ve Uygulama

Araştırma için gerekli izin Yozgat Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınmıştır. Uygulama 2012-2013 eğitim-öğretim yılında ikinci dönem, Yozgat il merkezinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı iki bağımsız anaokulu, bünyesinde anasınıfları bulunan iki ortaokul ve bünyesinde anasınıfları bulunan dört ilkokulda yapılmıştır. Araştırmaya katılan çocuklar için Genel Bilgi Formu araştırmacı tarafından öğretmen desteği ile doldurulmuştur.

Vineland Sosyal-Duygusal Erken Çocukluk Ölçeği (VSDEÖ) için okullarda bireysel görüşmenin uygun bir şekilde yapılabilmesi için rahat bir oturma düzeni ve sessiz bir oda gibi gerekli ortam düzenlenmesi yapılmıştır. Annelerin çocuklarını anaokuluna ya da anasınıflarına bıraktığı ve aldığı saatlerde gidilerek ismi alınan çocukların annelerinden gönüllü olanlarla, düzenlenen odada yüz yüze görüşme yoluyla VSDEÖ'yi doldurulmuştur. Ancak, görüşme sırasında annenin çocuğu ile ilgili bilgileri rahatlıkla paylaşabilmesi ve dikkatinin dağılmaması için görüşme odasına başka hiç kimsenin alınmamasına dikkat edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğine uygun olarak, çocuğun ölçekteki davranışları gösterip göstermediği anneye sorulmuştur. Çocuğun davranışı ile ilgili soruların tam anlaşılabilmesi durumunda açıklayıcı ek sorular sorulmuştur. Ayrıca, bu soruların açık uçlu olmasına dikkat edilmiştir. Annelere, gerekli görüldüğü yerlerde bazı davranışlar ile ilgili örnekler verilmiştir. Görüşme sırasında, annelerin sorulara verdikleri yanıtlar doğrultusunda ölçek formunda yer alan davranış ifadelerinin karşısındaki kutucuklara puanlamalar yazılmıştır.

Torrance Yaratıcı Düşünce Ölçeği Şekil Form A'nın uygulaması tüm okullarda çocukların güdültüden ve diğer arkadaşlarından etkilenmelerini önlemek amacıyla sınıf dışında sakin bir ortamda 4-6 kişilik gruplar halinde yürütülmüştür. Uygulamalar süresince deneklerin, birbirlerinin çizimlerinden etkilenmemesi konusuna dikkat edilmiştir. Uygulama sırasında çocuklara her alt testle (*Resim Oluşturma, Resim Tamamlama ve Paralel Çizgiler*) ilgili gerekli açıklamalar yapılmıştır. Her bir uygulama için açıklamaların ardından çocuklara on'ar dakikalık süre

verilmiştir (Her bir alt teste ait etkinlik on dakika ile sınırlı olup, çocuklar etkinlikleri onar dakikalık süreler içinde tamamlamışlardır). Sürenin bitiminde, çocuklar okuma yazma bilmediklerinden, resimleri hakkında düşündükleri ile resimlere verdikleri isimler, araştırmacı tarafından test sayfasına yazılmıştır. Daha sonra test materyalleri toplanmıştır. Testin uygulanması her bir bölüm için açıklamalarla birlikte yaklaşık kırk beş elli dakika sürmüştür.

Verilerin Analizi

Veriler SPSS 16 (Statistical Paket of Social Science) istatistik paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Puanların normalliğe uygunluğunu incelemek amacıyla Kolmogorov Smirnov (K-S) testi yapılmıştır. Normal dağılım gösterdiği için, verilerin analizinde ilişkisiz ölçümlerde t Testi ve Tek Faktörlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Varyansların homojenliğine Levene F Testi ile bakılmış ve varyansların homojenliği koşulunun karşılandığı belirlenmiştir. Varyanslar homojen olduğu için, anlamlı farklılıkların çıktığı gruplarda farkın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla Post Hoc Test olarak Scheffe testine başvurulmuştur (Büyüköztürk, 2007).

Bulgular ve Yorum

Anasınıfı ve bağımsız anaokuluna devam eden çocukların sosyal duygusal olgunlukları ile yaratıcılıklarının incelenmesi amacıyla yapılan bu araştırmada elde edilen verileri temsil eden tablolar ve bulgular aşağıda sunulmuştur.

Tablo 2. Ana sınıfına ve bağımsız anaokuluna devam eden çocukların cinsiyetlerine göre yaratıcılıklarına ilişkin ortalamalar ve standart sapmalar

			Akıcılık	
Okul Türü	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S
İlkokul veya orta okul bünyesindeki ana sınıfına devam eden çocuklar	Kız	47	22,02	8,39
	Erkek	51	23,82	8,46
	Toplam	98	22,96	8,43
Bağımsız ana okuluna devam eden çocuklar	Kız	43	22,65	8,26
	Erkek	53	23,08	7,62
	Toplam	96	22,89	7,87
Toplam	Kız	90	22,32	8,29
	Erkek	104	23,44	8,01
			Orijinallik	
Okul Türü	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S
İlkokul veya orta okul bünyesindeki ana sınıfına devam eden çocuklar	Kız	47	17,26	7,46
	Erkek	51	19,37	7,77
	Toplam	98	18,36	7,66
Bağımsız anaokuluna devam eden çocuklar	Kız	43	18,47	6,78
	Erkek	53	18,31	5,67
	Toplam	96	18,38	6,16
Toplam	Kız	90	17,83	7,13
	Erkek	104	18,83	6,77
			Başlıkların soyutluğu	
Okul türü	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S
İlkokul veya orta okul bünyesindeki ana sınıfına devam eden çocuklar	Kız	47	,60	,74
	Erkek	51	,86	,94
	Toplam	98	,74	,86
Bağımsız ana okuluna devam eden çocuklar	Kız	43	,72	,88
	Erkek	53	,74	,92
	Toplam	96	,73	,90
Toplam	Kız	90	,66	,81
	Erkek	104	,80	,93
			Toplam	
			194	,73

Zenginleştirme				
Okul türü	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S
İlkokul veya orta okul bünyesindeki ana sınıfına devam eden çocuklar	Kız	47	7,55	3,04
	Erkek	51	7,45	2,82
	Toplam	98	7,50	2,92
Bağımsız ana okuluna devam eden çocuklar	Kız	43	8,05	3,26
	Erkek	53	7,79	2,90
	Toplam	96	7,91	3,05
Toplam	Kız	90	7,79	3,14
	Erkek	104	7,63	2,86
	Toplam	194	7,70	2,98
Erken kapamaya direnç				
Okul türü	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S
İlkokul veya orta okul bünyesindeki ana sınıfına devam eden çocuklar	Kız	47	11,28	3,99
	Erkek	51	11,69	4,48
	Toplam	98	11,49	4,23
Bağımsız ana okuluna devam eden çocuklar	Kız	43	12,98	4,58
	Erkek	53	12,76	3,79
	Toplam	96	12,85	4,14
Toplam	Kız	90	12,09	4,34
	Erkek	104	12,23	4,16
	Toplam	194	12,16	4,23
Toplam yaratıcılık				
Okul türü	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S
İlkokul veya orta okul bünyesindeki ana sınıfına devam eden çocuklar	Kız	47	16,98	5,86
	Erkek	51	18,99	5,91
	Toplam	98	18,02	5,94
Bağımsız ana okuluna devam eden çocuklar	Kız	43	18,20	5,69
	Erkek	53	18,68	4,17
	Toplam	96	18,47	4,89
Toplam	Kız	90	17,56	5,78
	Erkek	104	18,83	5,07
	Toplam	194	18,24	5,43

Tablo 2'de ana sınıfına ve bağımsız anaokuluna devam eden çocukların cinsiyetlerine göre yaratıcılıklarına ilişkin ortalamalar ve standart sapmalar verilmiştir. Yaratıcılık ölçeğinin akıcılık alt boyutunda ana sınıfına devam eden erkek çocukların puan ortalamalarının ($\bar{x}=23,82$) kız çocukların puan ortalamalarından ($\bar{x}=22,02$) daha yüksek olduğu; benzer şekilde bağımsız anaokuluna devam eden erkek çocukların puan ortalamalarının ($\bar{x}=23,08$), kız çocukların puan ortalamalarından ($\bar{x}=22,65$) daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Orijinallik alt boyutunda yine ana sınıfına devam eden erkek çocukların puan ortalamalarının ($\bar{x}=19,37$) kız çocukların puan ortalamalarından ($\bar{x}=17,26$) yüksek olduğu görülmektedir. Elde edilen bu sonuç, cinsiyetin yaratıcılığa etkisini inceleyen diğer araştırma sonuçları ile (farklı yaş düzeyleri kullanılsa da) tutarlılık göstermektedir. Yapılan literatür taramasında, ilköğretim okulu üçüncü sınıftan sekizinci sınıfa kadar olan çocukların yaratıcılıklarının Alacapınar (2013) tarafından yapılan bir araştırmada incelendiği görülmüştür; Bu araştırma sonucunda cinsiyete göre akıcılık, esneklik, özgünlük, süsleme ve toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Aslan (1994) üniversiteye devam eden öğrenciler üzerinde yaptığı çalışmada yaratıcılık puanlarının kızlar lehine anlamlı bir farklılık gösterdiğini saptamıştır. Çakmak ve Baran (2006) tarafından, anasınıfına devam eden altı yaş köy kent çocuklarının yaratıcılıkları arasında fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan araştırma sonucunda, yaratıcılığa ilişkin tüm boyutlarda kızların erkeklere göre daha yüksek puan ortalamalarına sahip oldukları saptanmıştır. Çakmak (2010) Meslek yüksek okulunda çeşitli programlara devam eden öğrencilerin yaratıcılık düzeylerinin incelenmesi, yaş ve cinsiyet değişkenlerinin öğrencilerin yaratıcılık puanlarında farklılık yaratıp yaratmadığının belirlenmesi amacıyla yaptığı araştırma sonucunda yaratıcılığa ilişkin tüm boyutlarda kızların erkeklere göre daha yüksek puan ortalamalarına sahip olduklarını ve akıcılık, orijinallik, toplam yaratıcılık puanları açısından kız ve erkek öğrenciler arasındaki farkın anlamlı düzeyde olduğunu saptanmıştır. Gülel (2006), sınıf öğretmeni adaylarının yaratıcılık düzeylerini çeşitli değişkenler açısından incelediği çalışmada kız öğrencilerin

yaratıcılık düzeylerinin erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğunu belirlemiştir. Matud, Pilar, Rodríguez, ve Grande'nin (2007) yaptıkları çalışma ile farklı eğitim seviyelerinde cinsiyet farklılığının yaratıcı düşünme üzerine etkisine bakmışlardır. Elde edilen sonuçlara göre; eğitim seviyesine ve cinsiyete göre şekilsel akıcılık, orijinallik ve ortalama puanlar açısından farklılıklar olduğu görülmüştür. Üniversite düzeyinde kadınların puanı, ilköğretim ve ortaöğretim düzeyindeki kadınlara göre daha yüksek bulunurken; farklı eğitim seviyelerindeki erkeklerin yaratıcılık puanlarında herhangi bir farklılık bulunmamıştır. İlk ve ortaöğretim seviyesindeki kadınların yaratıcılık puanları, yalnızca orijinallik ve yaratıcılık indeksi bakımından aynı seviyedeki erkeklere göre daha yüksek bulunmuştur. Lee (2005) dört ve beş yaş anaokulu çocuklarının cinsiyet faktörlerini içeren yaratıcı düşünce ve yaratıcı kişilik üzerine yaptığı araştırma sonucunda ise cinsiyetin kızlar lehine yaratıcı düşünce üzerinde etkili olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Tablo 3. Ana sınıfına ve bağımsız anaokuluna devam eden çocukların cinsiyetlerine göre yaratıcılıklarına ilişkin varyans analizi sonuçları

Akıcılık							
Varyans analizi	Sd	KT	KO	F	P	η2	Anlamli fark
<i>Okul türü</i>	1	,168	,168	,003	,960	,000	
<i>Cinsiyet</i>	1	59,724	59,724	,894	,346	,005	
<i>Okul türü x cinsiyet</i>	1	22,874	22,874	,342	,559	,002	
<i>Hata</i>	190	12699,856	66,841				
<i>Toplam</i>	194	114721,000					
Orijinallik							
Varyans analizi	Sd	KT	KO	F	P	η2	Anlamli fark
<i>Okul türü</i>	1	,233	,233	,005	,945	,000	
<i>Cinsiyet</i>	1	45,997	45,997	,952	,331	,005	
<i>Okul türü x cinsiyet</i>	1	62,650	62,650	1,296	,256	,007	
<i>Hata</i>	190	9182,725	48,330				
<i>Toplam</i>	194	74731,000					
Başlıkların soyutluğu							
Varyans analizi	Sd	KT	KO	F	P	η2	Anlamli fark
<i>Okul türü</i>	1	3,525E-5	3,525E-5	,000	,995	,000	
<i>Cinsiyet</i>	1	,957	,957	1,243	,266	,007	
<i>Okul türü x cinsiyet</i>	1	,766	,766	,994	,320	,005	
<i>Hata</i>	190	146,311	,770				
<i>Toplam</i>	194	252,000					
Zenginleştirme							
Varyans analizi	Sd	KT	KO	F	P	η2	Anlamli fark
<i>Okul türü</i>	1	8,395	8,395	,933	,335	,005	
<i>Cinsiyet</i>	1	1,529	1,529	,170	,681	,001	
<i>Okul türü x cinsiyet</i>	1	,278	,278	,031	,861	,000	
<i>Hata</i>	190	1708,868	8,994				
<i>Toplam</i>	194	13224,000					
Erken kapamaya direnç							
Varyans analizi	Sd	KT	KO	F	P	η2	Anlamli fark
<i>Okul türü</i>	1	92,341	92,341	5,217	,023	,027	1-2
<i>Cinsiyet</i>	1	,424	,424	,024	,877	,000	
<i>Okul türü x cinsiyet</i>	1	4,807	4,807	,272	,603	,001	
<i>Hata</i>	190	3363,173	17,701				
<i>Toplam</i>	194	32168,000					

Varyans analizi	Sd	KT	KO	Toplam			Anlamlı fark
				F	P	η^2	
Okul türü	1	10,117	10,117	,344	,558	,002	
Cinsiyet	1	75,336	75,336	2,563	,111	,013	
Okul türü x cinsiyet	1	28,373	28,373	,965	,327	,005	
Hata	190	5584,721	29,393				
Toplam	194	70266,000					

$p < .01^*$, $p < .05^*$

Tablo 3'de ana sınıfına ve bağımsız anaokuluna devam eden çocukların cinsiyetlerine göre yaratıcılıklarına ilişkin varyans analizi sonuçları görülmektedir. Çocukların ana sınıfına ve bağımsız anaokuluna devam etme durumuna göre yaratıcılıklarını değerlendirme puanlarına ilişkin varyans analizi sonuçları incelendiğinde yaratıcılığın erken kapamaya direnç alt boyutunda bağımsız anaokuluna devam eden çocuklar lehine [$F(1,190) = 5,217$, $p < .05$] çocukların yaratıcılık puanında fark yarattığı tespit edilmiştir.

Yapılan varyans analizi sonucuna göre çocukların cinsiyetinin yaratıcılığın alt boyut puanlarında ve toplam puanda anlamlı farka neden olmadığı, ayrıca ana sınıfına ve bağımsız anaokuluna devam etme durumu ve cinsiyetin ortak etkisinin yaratıcılığın hiçbir alt boyut puanında ve toplam puanda anlamlı farka neden olmadığı tespit edilmiştir. Eta kare değerlerine bakıldığında ana sınıfına ve bağımsız anaokuluna devam etme durumunun erken kapamaya direnç boyutu üzerindeki etkisinin %02 olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Ana sınıfına ve bağımsız anaokuluna devam eden çocukların cinsiyetlerine göre sosyal duygusal olgunluklarına ilişkin ortalamalar ve standart sapmalar

		Kişilerarası ilişkiler		
Okul türü	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	S
İlkokul veya orta okul bünyesindeki ana sınıfına devam eden çocuklar	Kız	47	28,77	4,53
	Erkek	51	27,22	5,14
	Toplam	98	27,96	4,89
Bağımsız ana okuluna devam eden çocuklar	Kız	43	28,35	6,40
	Erkek	53	28,62	5,14
	Toplam	96	28,50	5,71
Toplam	Kız	90	28,57	5,47
	Erkek	104	27,93	5,17
	Toplam	194	28,23	5,31
		Oyun ve boş zaman		
Okul türü	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	S
İlkokul veya orta okul bünyesindeki ana sınıfına devam eden çocuklar	Kız	47	18,28	4,41
	Erkek	51	17,98	3,85
	Toplam	98	18,12	4,11
Bağımsız ana okuluna devam eden çocuklar	Kız	43	19,95	4,34
	Erkek	53	20,89	4,47
	Toplam	96	20,47	4,41
Toplam	Kız	90	19,08	4,43
	Erkek	104	19,46	4,40
	Toplam	194	19,28	4,41
		Uyum sağlama becerisi		
Okul türü	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	S
İlkokul veya orta okul bünyesindeki ana sınıfına devam eden çocuklar	Kız	47	52,15	9,25
	Erkek	51	49,25	9,06
	Toplam	98	50,64	9,22
Bağımsız ana okuluna devam eden çocuklar	Kız	43	51,91	8,14
	Erkek	53	49,57	10,15
	Toplam	96	50,61	9,33

Çocukların Sosyal Duygusal Olgunlukları İle Yaratıcılıklarının İncelenmesi

Toplam	Kız	90	52,03	8,69
	Erkek	104	49,41	9,59
	Toplam	194	50,63	9,25
Toplam				
Okul türü	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	S
İlkokul veya orta okul bünyesindeki ana sınıfına devam eden çocuklar	Kız	47	99,19	15,30
	Erkek	51	94,45	15,88
	Toplam	98	96,72	15,71
Bağımsız ana okuluna devam eden çocuklar	Kız	43	100,21	14,12
	Erkek	53	99,08	16,27
	Toplam	96	99,58	15,28
Toplam	Kız	90	99,68	14,67
	Erkek	104	96,81	16,17
	Toplam	194	98,14	15,52

Sosyal duygusal olgunluk ölçeğinin uyum sağlama becerisi alt boyutunda ana sınıfına devam eden kız çocukların puan ortalamalarının ($\bar{x}=52,15$) erkek çocukların puan ortalamalarından ($\bar{x}=49,25$) daha yüksek ve bağımsız anaokuluna devam eden kız çocukların puan ortalamalarının ($\bar{x}=50,61$), erkek çocukların puan ortalamalarından ($\bar{x}=49,57$) daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Toplam sosyal duygusal olgunluk puanında ise yalnızca ana sınıfına devam eden kız çocukların puan ortalamalarının ($\bar{x}=99,19$) erkek çocukların puan ortalamalarından ($\bar{x}=94,45$) daha yüksek olduğu görülmektedir (Tablo 4). Toplumumuzda genellikle, kız çocuklarının çevrelere karşı daha uyumlu, daha itaatkar, daha nazik ve sözel etkileşimde daha başarılı olmaları beklenmektedirler. Erkek çocuklarının ise daha hareketli ve fiziksel etkinlik gerektiren oyunları tercih etmeleri, çevrelere karşı iletişimlerinde daha sert olmaları beklenmektedirler. Tüm bu beklentiler, kız çocuklarının sosyal becerilerde daha başarılı olmalarına zemin hazırlayabilmektedir.

Tablo 5. Ana sınıfına ve bağımsız anaokuluna devam eden çocukların cinsiyetlerine göre sosyal duygusal olgunluklarına ilişkin varyans analizi sonuçları

Kişilerarası ilişkiler							
Varyans analizi	Sd	KT	KO	F	P	η^2	Anlamli fark
Okul türü	1	11,803	11,803	,419	,518	,002	
Cinsiyet	1	19,629	19,629	,696	,405	,004	
Okul türü x cinsiyet	1	40,083	40,083	1,422	,235	,007	
Hata	190	5357,273	28,196				
Toplam	194	160002,000					
Oyun ve boş zaman							
Varyans analizi	Sd	KT	KO	F	P	η^2	Anlamli fark
Okul türü	1	253,066	253,066	13,882	,000	,068	1-2
Cinsiyet	1	4,890	4,890	,268	,605	,001	
Okul türü x cinsiyet	1	18,211	18,211	,999	,319	,005	
Hata	190	3463,612	18,230				
Toplam	194	75893,000					
Uyum sağlama becerisi							
Varyans analizi	Sd	KT	KO	F	P	η^2	Anlamli fark
Okul türü	1	,058	,058	,001	,979	,000	
Cinsiyet	1	330,148	330,148	3,875	,050	,020	
Okul türü x cinsiyet	1	3,685	3,685	,043	,835	,000	
Hata	190	16188,290	85,202				
Toplam	194	513800,000					

Varyans analizi	Sd	KT	KO	Toplam			Anlamlı fark
				F	P	η^2	
Okul türü	1	383,524	383,524	1,600	,207	,008	
Cinsiyet	1	415,716	415,716	1,735	,189	,009	
Okul türü x cinsiyet	1	156,709	156,709	,654	,420	,003	
Hata	190	45530,718	239,635				
Toplam	194	1914979,000					

$p < ,01$, $p < ,05$

Ana sınıfına ve bağımsız anaokuluna devam eden çocukların cinsiyetlerine göre sosyal duygusal olgunluklarına ilişkin varyans analizi sonuçlarına bakıldığında, çocukların ana sınıfına ve bağımsız anaokuluna devam etme durumunun sosyal duygusal olgunluk ölçeğinin oyun ve boş zaman alt boyutunda bağımsız anaokuluna devam eden çocuklar lehine [$F(1,190)=13,882$, $p < ,05$] çocukların sosyal duygusal olgunluk puanında fark yarattığı görülmektedir. Yapılan varyans analizi sonucuna göre çocukların cinsiyetinin sosyal duygusal olgunluk ölçeğinin alt boyut puanlarında ve toplam puanda anlamlı farka neden olmadığı, ayrıca ana sınıfına ve bağımsız anaokuluna devam etme durumu ve cinsiyetin ortak etkisinin sosyal duygusal olgunluk ölçeğinin hiçbir alt boyut puanında ve toplam puanda anlamlı farka neden olmadığı tespit edilmiştir. Eta kare değerlerine bakıldığında ana sınıfına ve bağımsız anaokuluna devam etme durumunun oyun ve boş zaman boyutu üzerindeki etkisinin %06 olduğu görülmektedir (Tablo 5). Bağımsız anaokuluna devam eden çocuklar tam gün tam gün eğitim aldıkları için, eğitim olanaklarından daha uzun süre yararlanıyor olmaları, onların sosyal duygusal davranışlara yönelik deneyimleri kazanmaları, desteklenmeleri için daha çok fırsat yaratabilir.

Oyun ve boş zaman etkinliklerine daha çok zaman ayırabiliyor, daha etkili kullanıyor olabilirler. Bu nedenle bağımsız anaokuluna devam eden çocukların sosyal duygusal olgunluk ölçeğinin oyun ve boş zaman alt boyutunda anlamlı fark gözlemlenmiş olabilir. Yapılan literatür taramasında Elibol Gültekin (2008) tarafından yapılan araştırmada; sosyal beceri toplam puanı açısından okul öncesi eğitim alma sürelerinin, gruplar arasında daha uzun süre okul öncesi eğitim alan grup lehine anlamlı bir farklılığa neden olduğu belirlenmiştir. Benzer araştırma sonuçları incelendiğinde, bazı çalışmalarda farklı değerlendirme araçları kullanılsa da, bu araştırmanın sonuçları ile örtüşen sonuçlar elde edilmiştir (Çınar, 1990; Koçak ve Tepeli, 2006; Tuğrul-Atik, 1992). Çocukların okul öncesi eğitim kurumuna devam ettikçe sosyal davranışlar yönünden daha olumlu bir kişilik okul öncesi eğitim kurumuna devam ettikçe sosyal davranışlar yönünden daha olumlu bir kişilik geliştirmektedir (Gürkan, 1982).

Tablo 6. Ana sınıfına ve bağımsız anaokuluna devam eden çocukların yaratıcılıklarına ve sosyal duygusal olgunluklarına ilişkin korelasyon katsayısı önemlilik testi

		Yaratıcılık					Toplam	
		Akıcılık	Orijinallik	Başlıkların soyutluğu	Zenginleştirme	Erken kapanmaya direnç		
Sosyal duygusal olgunluk	Kişilerarası ilişkiler	r	,196**	,076	-,054	,168	,133	,197**
		P	,006	,295	,457	,019	,064	,006
		N	194	194	194	194	194	194
	Oyun ve boş zaman	r	,179	,089	,039	,196*	,048	,150
		P	,013	,219	,594	,006	,509	,037
		N	194	194	194	194	194	194
	Uyum sağlama becerisi	r	,144	,065	-,007	,074	-,009	,097
		P	,045	,366	,927	,305	,902	,176
		N	194	194	194	194	194	194
	Toplam	r	,204**	,090	-,011	,157	,054	,168
P		,004	,212	,875	,029	,457	,019	
N		194	194	194	194	194	194	

$p < ,01$, $p < ,05$

Tablo 6'da ana sınıfına ve bağımsız anaokuluna devam eden çocukların yaratıcılıklarına ve sosyal duygusal olgunluklarına ilişkin korelasyon katsayısı önemlilik testi sonuçları verilmiştir. Yapılan Korelasyon analizi sonucunda, yaratıcılığın akıcılık alt boyutu ile sosyal duygusal olgunluk ölçeğinin tüm alt boyut puanları [kişilerarası ilişkiler ($r=-,196$; $p<0,05$), oyun ve boş zaman ($r=-,179$; $p<0,05$), uyum sağlama becerisi ($r=-,144$; $p<0,05$)] arasında ve toplam sosyal duygusal olgunluk puanı ($r=-,204$; $p<0,05$) arasında olumlu fakat düşük düzeyde bir ilişki belirlenmiştir. Yaratıcılığın zenginleştirme alt boyut puanı ile sosyal duygusal olgunluk ölçeğinin kişilerarası ilişkiler ($r=-,168$; $p<0,05$) ve oyun ve boş zaman alt boyut puanları ($r=-,196$; $p<0,05$) ve toplam sosyal duygusal olgunluk puanı ($r=-,157$; $p<0,05$) arasında olumlu fakat düşük düzeyde bir ilişki olduğu gözlemlenmiştir. Benzer şekilde toplam yaratıcılık puanı ile sosyal duygusal olgunluk ölçeğinin kişilerarası ilişkiler ($r=-,197$; $p<0,05$) ve oyun ve boş zaman alt boyut puanları ($r=-,150$; $p<0,05$) ve toplam sosyal duygusal olgunluk puanı ($r=-,168$; $p<0,05$) arasında olumlu fakat düşük düzeyde bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Genel olarak değerlendirildiğinde, sosyal duygusal olgunluk ölçeğinin tüm alt boyut puanları ile yaratıcılık puanlarının büyük bir kısmı arasında olumlu bir ilişkinin bulunması; yaratıcılık puanı yükseldikçe sosyal duygusal olgunluk puanının da yükseldiğine işaret etmektedir. Yapılan literatür taramasında yaratıcılık, uyum sağlama becerisinde önemli bir özellik olarak görülmekte ve kişilerarası problemleri çözmede bireylerin yeni yolları keşfetmelerini kolaylaştırdığı ifade edilmektedir (Butcher ve Niec, 2005; Köksal-Akyol, 2011; Landau ve Kineret, 1998; Oğuzkan, Demiral ve Tür, 1999; San, 1985). Dolayısıyla daha yaratıcı çocuklar, daha kolay empati kurma, başkalarının duygularını daha iyi anlama, kendini tanıma, duygularını ifade etme, kontrol etme, toplumsal kurallara uyma, gibi sosyal duygusal davranışları sergilemede daha başarılı olabilirler. Nitekim yaratıcı bireylerin meraklı, kendilerine güvenen, problemlere pratik çözümler bulabilen, esnek ve bağımsız düşünebilen, karmaşık ve zor görevlerden hoşlanan, daha kolay empati kurabilen ve yeniliklere daha açık bir görüntü sergileyen, hayal gücü zengin ve yüksek enerjili kişiler oldukları bildirilmiştir (Aslan, 2007; Black, 2003; Yıldız, Özkal ve Çetingöz, 2003).

Sonuç ve Öneriler

Okul öncesi eğitim, çocukların tüm gelişim alanlarında gizil güçlerini ortaya çıkarabilir. Yaratıcılık bu gelişim alanları içinde önemli bir yere sahiptir. Okul öncesi eğitim yaratıcılığın değerlendirilmesi ve verimin yükseltilmesinde büyük rol oynar. Çocuk okul öncesi eğitim kurumuna devam ettikçe sosyal davranışlar yönünden daha olumlu bir kişilik geliştirir. Çocuklukta kazanılan sosyal becerilerden uyum sağlama, sosyal etkileşim, duygusal ifadeleri anlama, kişilerarası ilişkiler ve bunlara kaynaklık eden yaratıcılık yaşamın çeşitli alanlarında başarı sağlaması için önemli bir temel oluşturmaktadır.

Araştırma; Yozgat merkezinde yaşayan okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 60-71 ay arasında olan, normal gelişim gösteren çocuklar ve anneleri ile sınırlıdır. Araştırmada, kullanılmış olan "Vineland Sosyal-Duygusal Erken Çocukluk Ölçeği" nin ve "Torrance Yaratıcı Düşünce Ölçeği Şekil Form A Formu'nun" ölçtüğü puanlar ile sınırlıdır. Bu sınırlılıklar çerçevesinde elde edilen bulgular doğrultusunda şu önerilerde bulunulabilir;

- Okul öncesi eğitim kurumları yaygınlaştırılarak, çocukların bu olanaklardan daha uzun süre yararlanmaları sağlanabilir.
- Anne-babaların çocuklarının sosyal, duygusal gelişimlerinin ve yaratıcılıklarının farkına varması ve desteklemesi için çeşitli yollar kullanılabilir. Okul öncesi eğitim kurumlarında aile katılımı programları çerçevesinde;
- Sosyal, duygusal gelişimle ilgili anne-babalara yönelik seminerler, konferanslar vb. düzenlenebilir.
- Yaratıcılığın geliştirilmesine yönelik anne babaların farkındalıklarını arttıracak seminerler düzenlenebilir.

- Eğitimcilerin, sosyal becerilere yönelik konularda çocuğa iyi bir model olması, çocukların bu davranışları kazanmalarını kolaylaştırabilir. Sosyal beceri eğitiminin yöntem ve tekniklerinin ğretmen yetiştirme programlarında ders olarak yer alması, öğretmenlerin çocuklara bu becerileri kazandırmalarında kolaylık sağlayabilir.
- Çocuklarda yaratıcı düşünmenin geliştirilebilmesi sürecinde öncelikle öğretmenin model olması, kendisinin bu becerilere sahip olmasını gerektirmektedir. Bu açıdan hizmet öncesinde okul öncesi ğretmen adaylarının yaratıcı düşünme becerilerini destekleyen ders ve ders dışı etkinliklerin sayısı ve niteliği artırılabilir.
- Okul ncesi ğretmen adaylarının yaratıcı düşünme ile ilgili kavramsal ve tutumsal değişimi için daha üst düzey eğitim programları geliştirilebilir.
- Okul ncesi ğretmenlerinin sınıfta yaratıcılığın geliştirilmesine yönelik farkındalıklarını arttıracak hizmet içi eğitim seminerleri düzenlenebilir.
- Bundan sonraki araştırmalarda benzer çalışmalar farklı eğitim kademelerinde ve daha geniş çalışma gruplarıyla yapılabilir. Eğitim kademeleri arasında karşılaştırma yapılabilir.
- Öğretmenlik mesleğine yönelik olarak yaratıcılık ile doğrudan veya dolaylı ilişkili olabilecek öğrenme stilleri, kişilik özellikleri gibi aracı değişkenleri içeren araştırmalar yapılabilir.
- Çocukların dil gelişimlerinin ve bilişsel gelişimlerinin yaratıcılık ve sosyal duygusal olgunluk ile ilişkisi incelenebilir.

Kaynakça

- Alacapınar, F. G. (2013). Grade level and creativity. *Eğitim Araştırmaları-Eurasian Journal of Educational Research*, 50, 247-266.
- Argun, Y. (2004). *Okul öncesi dönemde yaratıcılık ve eğitimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Aslan, A. E. (1994) *Yaratıcı düşünceli bireylerin psikolojik ihtiyaçları* (Unpublished doctorate dissertation). Marmara Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Aslan, A. E. 2000. Yaratıcı bir çocuk yetiştirmek. *Power of Creativity in Business. II. International Creativity Conference*. Ergunalp, H. (eds.), Bilge Yön International & Eventus Conferences, ss. 102-110, İstanbul.
- Aslan, E. (2001a). Kavram boyutunda yaratıcılık. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 16 (2), 15-22.
- Aslan, E. (2001b). Torrance Yaratıcı Düşünce Testi'nin Türkçe versiyonu. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 14, 19-40.
- Aslan, A. E.(2007). Yaratıcı düşünce eğitimi. A. Oktay ve Ö.P. Unutkan (Ed.), *İlköğretim Çağına Genel Bir Bakış* (s.75-101). İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Black, R. A. (2003). *Kırık mum boyalar: Yaratıcılığınızı geliştirmek için yol haritası* (Çev. E. Aslan). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Butcher, J. L., & Niec, L. N. (2005). Disruptive behaviors and creativity in childhood: The importance of affect regulation. *Creativity Research Journal*, 17, 181-193.
- Büyükoztürk, Ş. (2007). *Veri nalizi el kitabı*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Ceylan, Ş. (2009). *Vineland Sosyal- Duygusal Erken Çocukluk Ölçeğinin geçerlik-güvenirlik çalışması ve okul öncesi eğitim kurumuna devam eden beş yaş çocuklarının sosyal-duygusal davranışlarına yaratıcı drama eğitiminin etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ceylan, Ş. ve Ömeroğlu, E. (2009). Okul öncesinde drama dersinin üniversite öğrencilerine katkısının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1 (3-4), 57-73.
- Çakmak, A. (2010). Meslek yüksek okulu öğrencilerinin yaratıcılık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Sosyolojik Araştırmalar e-dergisi*. ISSN 1304-2823.
- Çakmak, A. ve Baran, G. (2006). Köyde ve kentte yaşayan altı yaş çocuklarının yaratıcılıklarının karşılaştırılması. *(Avrupa Birliği Sürecinde Okulöncesi Eğitimin Geleceği Sempozyumu Uluslararası Katılımlı) Bildiriler Kitabı, Cilt I, 27-30 Haziran 2006*, Kıbrıs. içinde (154-169).
- Çınar, F. (1990). *The effects of early childhood education on children's social development*. (Unpublished master's thesis). Boğaziçi Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
- Çağdaş, A. ve Seçer Şahin, Z. (2002) *Çocuk ve ergende sosyal ve ahlak gelişimi*. Arı, R. (Ed.). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Elias, M. J., Zins, J. E., Weissberg, R. P., Frey, K. S., Greenberg, M. T., Haynes, N. M., Kessler, R., Schwab-Stone, M. E., & Shriver, T. P. (1997). Promoting social and emotional learning: Guidelines for educators. Alexandria, VA: ASCD.
- Elibol Gültekin, S. (2008). *5 yaş çocuklarının sosyal becerilerinin bazı değişkenler açısından değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Eratay, E. (1993). *7-11 Yaş çocuklarının yaratıcılık ile psiko-sosyal gelişmeleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Gülel, G. (2006). *Sınıf öğretmen adaylarının yaratıcılık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (Pamukkale Üniversitesi örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Denizli.
- Güngör, İ. (2007). *Anadolu lisesi öğrencilerinin yaratıcı düşünme düzeylerinin kişisel uyum, sosyal uyum, genel yetenek ve akademik başarı ile ilişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Gürkan, T. (1982). Neden okul öncesi eğitim. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 15 (2), 215-219.
- Kamaraj, İ. (2007). Erken çocukluk döneminde sosyal becerilerin gelişiminde anne-babaların rolü. *Çocuklar Evim Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Çocuklar Evi Aylık Bülteni*. Sayı 3. Cilt 3 sf 12-14.
- Kamaraj, İ. (2008). Erken çocukluk döneminde sosyal becerilerin gelişiminde öğretmenlerin rolü. *Kök Çoluk Çocuk Anne-Baba Eğitimci Dergisi*, 78 (78), 6-8.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Koçak, N., Tepeli, K. (2006). 4-5 yaş çocuklarında sosyal ilişkiler ve işbirliği davranışlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi", *I.Uluslararası Okulöncesi Eğitim Kongresi Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi, İstanbul, 30 Haziran-3 Temmuz 2004*, içinde (9-22) İstanbul: Yapa Yayınevi, Cilt II.

- Köksal Akyol, A. (2011). Yaratıcılık ve drama. A. Köksal-Akyol, (Ed.). *İlköğretimde drama* (1. bs., s. 99-116). İstanbul: Kriter Yayınları.
- Landau, E. & Kineret, W. (1998). The relationship between emotional maturity, intelligence and creativity in gifted children. *Gifted Education International*, 13(2), 100-105.
- Lee, K.H. (2005). The relationship between creative thinking ability and creative personality of preschoolers. *International Education Journal*, 6(2), 194-199.
- Matud, M. P., Rodriguez, C., & Grande, J. (2007). *Gender differences in creative thinking*. Tenerife, ESPAGNE: Facultad de Psicología, Universidad de La Laguna, Campus de Guajara. <http://cat.inist.fr/?aModele=afficheN&cpsidt=18957305> adresinden 30 Ekim 2013 tarihinde alınmıştır.
- May, R. (1991). Yaratma cesareti (3. Basım) Çev. A. Oysal. İstanbul: Metis Yayıncılık.
- Oğuzkan, Ş., Demiral, Ö., ve Tür, G. (1999). *Okul öncesinde yaratıcı çocuk etkinlikleri*. İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- Ömeroğlu, E. (1986). *Anaokuluna giden beş-altı yaşındaki kız ve erkek çocukların zeka ve yaratıcılık seviyeleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Öncü, T. (2003). Torrance yaratıcı düşünme testleri-şekil testi aracılığıyla 12-14 yaşları arasındaki çocukların yaratıcılık düzeylerinin yaş ve cinsiyete göre karşılaştırılması, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi* 43(1) 221-237.
- Rein, R. P. ve Rein, R. (2000). Çocuğunuzun beceri ve yeteneklerini nasıl geliştirebilirsiniz? Özgür Yayınevleri. İstanbul.
- San-Bayhan, P. ve Artan, İ. (2004). *Çocuk gelişimi ve eğitimi*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- San İ. (1981). *Sanat ve eğitim*. Ders Notu. Ankara Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Merkezi. Teksir No: 5 Ankara.
- San, İ. (1985). *Sanat ve eğitim: Yaratıcılık, sanat sorunları, kuramları ve eleştirisi: eğitimle ilişkiler*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları
- Sparrow, S. S., Balla D. A. & Cicchetti, D. V. (1998). Vineland Social-Emotional Early Childhood Scales, MANUEL, AGS, United States of America.
- Süzen, D. (1987). *İlkokul beşinci sınıf öğrencilerinin yaratıcı düşünme yeteneği ile benlik kavramı arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Torrance, E. P. ve Goff, K. (1989). A Quiet revolution. *Journal of Creative Behavior* 23(2), 136-145.
- Tuğrul Atık, B. (1992). *Anaokulu eğitimi alan ve almayan çocukların ruhsal uyum davranışlarının karşılaştırmalı olarak incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Wortham, C. S. (1998). Early childhood curriculum developmental bases for learning and teaching. Second Edition. Prentice Hall, Inc., 250 p., USA.
- Yıldız, F. Ü. (2000). *DeneySEL yaratıcılık programının 4-5 yaş çocuklarının sosyal ve bilişsel gelişimlerine etkileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Konya.
- Yıldız, V., Özkal, N., ve Çetingöz, D. (2003). Okul öncesi eğitimi alan ve almayan 7-8 yaş grubu çocuklarda yaratıcı potansiyelin değerlendirilmesi. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(13), 129-137.

Extended Abstract

Survey on Social-Emotional Maturity and Creativity of Children¹

Güneş SALI²

Taking into consideration that creativity significantly influences the social-emotional maturity and in accordance therewith the personal traits and the life of the child, the importance of setting up milieu, which improve the social-emotional maturity and creativity beginning from the preschool period, becomes evident. Conducting research with an aim to assess the social-emotional maturity and creativity of children at the preschool period, and making recommendations with regard to the improvement thereof is considered important. Based on the foregoing causes, this survey aimed to review the creativity of children attending to preschool education in the light of different variables. It is hoped that this survey will contribute in the literature.

One of the descriptive methods, the relational screening model was used in this survey, which aimed to research the social-emotional maturity and creativity of children attending to kindergarten classes and independent nursery schools. The analyses were made using 194 data collection tools. In the survey, Personal Information Form, as prepared by the surveyor, Vineland Social-Emotional Early Childhood Scales (SEEC), and Torrance Creative Thinking Scale Form A were used as data collection tools.

With regard to the fluency subdomain of the creativity scale, it was found that the average score of boys attending to kindergarten classes ($\bar{x}$ =23.82) was higher than that of girls ($\bar{x}$ =22.02); and similarly the average score of boys attending to independent nursery schools ($\bar{x}$ =23.08) was higher than that of girls ($\bar{x}$ =22.65). With regard to the originality subdomain, the average scores of boys attending to kindergarten classes ($\bar{x}$ =19.37) was found to be higher than that of girls ($\bar{x}$ =17.26).

Upon the results of the variance analysis it was found that the gender of children created significant difference in creativity score [$F(1.190)= 5.217, p<.05$] in favour of children attending to independent nursery schools with regard to the resistance to premature closure subscale of creativity [$F(1.190)= 5.217, p<.05$]; however the joint effect of the school type and gender led to no significant difference in any sub factor of creativity and in total score.

With regard to the coping skills subdomain of the social-emotional maturity scale, it was found that the average score of girls attending to kindergarten classes ($\bar{x}$ =52.15) was higher than that of boys ($\bar{x}$ =49.25); and similarly the average score of girls attending to independent nursery schools ($\bar{x}$ =50.61) was higher than that of girls ($\bar{x}$ =49.57). With regard to the total social-emotional maturity score, only the average scores of girls attending to kindergarten classes ($\bar{x}$ =99.19) was found to be higher than that of girls ($\bar{x}$ =94.45).

Upon the variance analysis it was found that the gender of children created significant difference in the social-emotional maturity scores [$F(1.190)= 13.882, p<.05$] in favour of children attending to independent nursery schools with regard to the play and leisure time subdomain of the social emotional maturity scale; however the joint effect of the school type and gender led to no significant difference in any sub factor of social-emotional maturity scale and in total score.

Upon the correlation analysis a positive but low-level relationship was found between the fluency subscale score of creativity and the scores of for all the subdomains of social-emotional maturity scale [interpersonal relations ($r=-.196; p<0.05$), play and leisure time ($r=-.179; p<0.05$), and

¹ This study was presented as oral presentation at the 4th International Congress on Pre-School Education held between 2-5 September 2015.

² Address correspondence to Assist. Prof. Dr. Güneş Sali Bozok University, Faculty of Education Department of Educational Sciences, 66200, Yozgat-TURKEY
e-mail: gunes.sali@gmail.com gunes.sali@bozok.edu.tr

coping skills ($r=-.144$; $p<0.05$); and likewise between the fluency subscale score of creativity and the total social-emotional maturity score ($r=-.204$; $p<0.05$). It was found that there was a positive but low-level relationship ($p<0.05$) between the elaboration subscale score of creativity and total creativity score and the scores of interpersonal relations ($r=-.168$; $p<0.05$), play and leisure time ($r=-.196$; $p<0.05$) subdomains of the social-emotional maturity scale and total social-emotional maturity score ($r=-.157$; $p<0.05$).

Following recommendations can be made in the light of the findings of this survey: By increasing the quantity of preschool education institutions, the children can be provided with the opportunity to take advantage of said facility for longer durations. Various methods can be applied to help parents with recognizing and supporting the social-emotional development and creativity of their children. In the reference frame of the family involvement programs at preschool education institutions seminars and conferences etc. regarding social-emotional development can be organized for parents. Seminars can be organized for the purpose of increasing awareness of parents for improving the creativity. The more the educators exhibit a good model in issues regarding social skills, the more easily the children may obtain such behaviours. Involvement of social skills education method and techniques as a lecture in teacher training programs may facilitate the work of teachers in raising such skills in children. In the process of developing creative thinking in children, the teachers must be the model at first, and possess such skills. In the light of the quantity and quality of curricular and extracurricular activities that support the creative thinking skills of preschool teacher candidates can be increased in the pre-service period. More advanced training programs can be developed for a conceptual and behavioural change in preschool teacher candidates regarding creative thinking. In-service training seminars can be organized to increase awareness in preschool teachers with regard to improving creativity in the classroom. Similar surveys may be conducted in subsequent researches at different levels of education and with larger study groups. Comparisons between educational levels can be made. Surveys intended for the teaching profession can be conducted for the teaching profession on such mediating variables as the learning styles and personal traits that may directly or indirectly be related to creativity. The relation between the language development and cognitive development, and the creativity and social-emotional maturity of children can be examined.